[א](משלחין [א]כלים בי"ט בין תפורין בין שאינן תפורין)[ב] [ב]אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור [ג](בי"ט) בשבת מ"ט דאיכא כינופיא בי"ט נמי איכא כינופיא תענית צבור איכא כינופיא ליתסר מעשה כי הוה בכינופיא דאיסורא הכא כינופיא דהתירא הוה ואפילו לר' [ד]חנינא בן עקיבא [ה]דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה הני מילי ירדן דשאני משאר נהרות אבל י"ט ושבת כי הדדי נינהו [ו]דתנן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד א"ר יהודה אמר שמואל [ז]לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר וכמה לנוי ר' יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה ור' חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל ר' יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו לר' חנינא ג' מכאן וג' מכאן ואחת בתרסיותיו מיתיבי סנדל הנוטה עושה לו שבע דברי רבי נתן ורבי מתיר בי"ג בשלמא לרבי חנינא הוא דאמר כרבי נתן אלא רבי יוחנן דאמר כמאן הוא דאמר כר' נהוראי דתניא ר' נהוראי אומר ה' מותר ושבע אסור א"ל איפה לרבה בר בר חנה אתון תלמידי רבי יוחנן עבידו כר' יוחנן אנן נעביד כרבי חנינא בעא מיניה רב הונא מרב אשי חמש מהו א"ל אפילו ז' מותר ט' מאי א"ל אפילו ח' אסור בעא מיניה ההוא רצענא מרבי אמי תפרו מבפנים מהו א"ל מותר ולא ידענא מ"ט אמר (א) רב אשי ולא ידע מר מ"ט כיון דתפרו מבפנים הוי ליה מנעל בסנדל גזרו ביה רבנן במנעל לא גזרו ביה רבנן בעא מיניה ר' אבא בר זבדא מר' אבא בר אבינא עשאו כמין [ח]כלבוס מהו א"ל מותר איתמר נמי אמר רבי יוסי בר' חנינא עשאו כמין כלבוס מותר א"ר ששת חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר תניא כוותיה דרב ששת [ט]לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא יטייל מבית לבית אפילו ממטה למטה אבל מטלטלין אותו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה ור' אלעזר בר' שמעון אוסר נשרו רוב ממסמרותיו ונשתייר בו ד' או ה' מותר ורבי מתיר עד שבע [י]חיפהו בעור מלמטה וקבע לו מסמרות מלמעלה מותר עשאו (ב) כמין כלבוס או כמין טס או כמין יתד או שחיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אוכלתו מותר הא גופה קשיא אמרת נשרו רוב מסמרותיו אע"ג דנשתיירו ביה טובא והדר תני ארבע או חמש אין טפי לא א"ר ששת לא קשיא כאן שנגממו כאן שנעקרו: ארבע או חמש מותר: השתא חמש שרי ארבע מיבעיא א"ר חסדא ארבע מסנדל קטן וחמש מסנדל גדול: ורבי מתיר עד שבע: והתניא רבי מתיר עד שלש עשרה נוטה שאני השתא דאתית להכי לרבי יוחנן נמי לא קשיא נוטה שאני אמר רב מתנה ואמרי לה אמר רב אחדבוי בר מתנה אמר רב מתנה אין הלכה כר' אלעזר בר' שמעון פשיטא [ל]יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון בהא קמ"ל אמר רבי חייא אי לאו דקרו לי בבלאי שרי איסורי שרינא ביה טובא וכמה בפומבדיתא אמרין עשרין וארבע בסורא אמרין עשרין ותרתין אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי: ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה:

הא

משלחין כלים ביו"ט בין תפורין בין שאינן תפורין אבל לא סנדל המסומר. אלמא לאו בר מנעליה ביו"ט הוא דהא קתני התם כל שנאותין בו ביו"ט משלחין אותו: **איכא כינופיא.** שאין עושין מלאכה ונקבצין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות כי הויא מעשה דהוה כינופיא **דאיסורא.** בעשיית מלאכה: **ואפילו לרבי חנינא בן עקיבא.** בפרק אומר בקדש[כ] גבי נושא מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה שנמצא כזית מן המת תחוב בקרקעיתה של ספינה *ונטמאו וקאמרי רבנן דגזרו שלא יעביר אדם מי חטאת בספינה ולא על הגשר ולא ישיטם על פני המים אחד ירדן ואחד שאר נהרות ופליג ר' חנינא ואמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה ולא גשר ושאר נהרות דגזירה שגזרו מחמת מאורע אין להם לגזור אלא מעין המאורע: **דשאני משאר נהרות.** ברוחב או בעומק: **אלא לחזק.** שמסמרותיו נעשו לחזק העקב שקורין שול"א עם הפנתא שקורין אינפייני"א אבל לנוי מותר דלא גזרו אלא מעין המאורע והנהו לחזק היו כשהם מסמרים לסנדל: **שתים מכאן.** לצד חיצון אחד בראשו לצד האצבעות ואחד לצד עקיבו ושתים מכאן לצד פנימי לעבר בין הרגלים: **תרסיותיו.** רצועותיו: **סנדל הנוטה.** שמתחתון שלו אינו שוה שעב מצד זה ודק מצד זה וכשדורס נוטה לצד הדק וצריך להגביהו שיהא שוה לצד שכנגדו: **איפה.** שם חכם ובנו של ר' רחבה דפומבדיתא הוה[ל]: **תפרו מבפנים.** שנתן מנעל של עור לפנים מן הסנדל. תפרו פורדלי"ן בלע"ז: **מותר.** שמעתי מרבי יוחנן וטעמא לא ידענא: **מותר.** לקבוע בו מסמרים מבחוץ: **עשאו.** למסמר כמין כלבוס בלע"ז טינפיילו"ן שני ראשין חדין וכפופין) ונועץ שני ראשים בעץ כדאמרי' בסוטה (יט:) כלבוס של ברזל מטילין לה לתוך פיה: **מותר.** הואיל ונשתנה משאר מסמרים דלא גזרו אלא מעין המאורע: **חיפהו.** מלמטה: **אבל מטלטלין אותו.** דתורת כלי עליו: **אוסר.** דילמא אתי לנועלו: **נשרו רוב מסמרותיו כו'.** לקמן מפרש לה: **מותר.** הואיל ונשתנה מכמו שהיה דמעין המאורע גזרו: **עשאו.** לראש מסמר רחב כמין טס או שעשאו חד כמין יתד: **אע"ג דאישתאר טובא.** ובלבד שיהיו מעוט: **שנגממו.** מלמעלה ורשומו ניכר בתוך העץ אפילו טובא דהא מינכר שאינו כברייתו: **שנעקרו.** לגמרי שאין ניכר שהיה בו יותר ד' או ה' [אין] טפי לא לוי"ה ולשון חבירו איפכא: **נוטה שאני.** שכולן צריכין לו להשוותו ואין אחד מהן לחזק: **השתא דאתית להכי.** לחלק בין נוטה לשאין נוטה: **לרבי יוחנן נמי.** דקפרכת לעיל מינה ואמרת דאמר כמאן איכא נמי לתרוצי לעולם כרבי נתן ונוטה שאני דהתם מתיר עד שבע אבל אין נוטה ה' ותו לא: **מסתברא טעמא.** דאסור לטלטל שמא ינעלנו: **בבלאי שרי איסורי.** דר' חייא מבבל הוה כדאמרינן בסוכה[מ] עלו ר' חייא ובניו ויסדוה: **עד דאתא.** רבי חייא כשעלה מבבל לארץ ישראל ובא דרך סוריא מפומבדיתא: **חסר תרתי.** נפלו שתים ממסמרותיו בדרך: **לסורא חסר [תרתי].** דומה אגב דומה:

הא

אין בין יו"ט לשבת כו'. ואע"פ דבפ' משילין (ביצה דף לו. ושם) ולקמן בפ' כל הכלים (דף קכד. ושם) מוקמינן לה כב"ש דאי כב"ה הא אמרי מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מ"מ דמי טפי יו"ט לשבת הואיל ולא שריא שאר דברים אלא מטעם שהותרה לצורך אוכל נפש:

השתא חמש שריין כו'. בפרק קמא דסוכה (ד' ב: ושם) גבי רבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה לא פריך השתא חמשים כו' וכן בריש אע"פ (כתובות דף נז. ושם) גבי אבל חכמים אומרים משהה אדם עם אשתו אפילו שתים ושלש שנים בלא כתובה ונראה לר"י דכל היכא דפשיטא ליה דבעי למימר אפי' טובא לא פריך אבל הכא ליכא לפרושי ד' וה' אפילו טובא דא"כ התרתה סנדל המסומר וכן בפרק בנות כותים (נדה דף לו: ושם) פריך [גבי] וכמה היא קישוייה ר' מאיר אומר אפילו מ' ונ' יום דליכא למימר אפילו טובא דאין סברא שיתעכב דם קישוי מיום תחילת עיבורה ומשמע ליה בכל הני דשיעורא בתרא דוקא ולהכי פריך דלימא שיעורא בתרא ולא לימא שיעורא קמא ולקמן בפרק מפנין ד' וה' קופות (דף קכו:) פריך נמי השתא חמש שרי ד' כו' משמע ליה דטפי לא שרינן משום טורח שבת ומשני רב חסדא ד' מאוצר קטן חמש מאוצר גדול ושמואל משני ד' וה' אפילו טובא כדאמרי אינשי דסבר אפילו טובא מלי לפנות ובלבד שלא יגמור את האוצר פי' קרקעית האוצר משום אשווי גומות וכדאמרן התם ול"ת דבפרק אע"פ (כתובות דף ס. ושם) אמרינן תינוק יונק והולך אפילו ד' וה' שנים ולא פריך אף על גב דהוי דוקא מדפריך התם מחבילתו על כתפו ומשני אידי ואידי חד שיעורא וי"ל הא בכחוש הא בבריא והא דאמרינן בפרק הזרוע (חולין דף קלג:) כהן טבח שתים וג' שבתות פטור מן המתנות מכאן ואילך חייב במתנות אומר ר"י דנקט שתים לרבי דאית ליה בהבא על יבמתו (יבמות דף סד:) דבתרי זימני הויא חזקה וג' לרשב"ג[ז]:

דעבד

עין משפט נר מצוה

ל א טוש"ע א"ח סי' תקכז סעיף ג:
לא ב ג מיי' פ' יט מהל' שבת הלכה ב:

◆

רב נסים גאון

ואפי' לר' חנינא בר עקיבא דאמר לא אסרו אלא בירדן וספינה וכמעשה שהיה. זה המעשה עיקרו (במעשה) [במסכת] חגיגה בפ' חומר בקודש (דף כג) וביבמות בפרק האשה [שהלכה] היא ובעלה למדינת הים שלום בינו לבינה (דף קטז) מאי מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה, ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה, באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה. לא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה. גרסינן בגמ' דבני מערבא אמר ר' אבא מפני החשד שלא יהו אומרים איש פלוני נפסק סנדלו ותלאו בבית שחיו.

◆

רבינו חננאל

ואסיקנא בסנדל מסומר אחד שבת ואחד יו"ט אסור דיו"ט ושבת כי הדדי נינהו, הא דר' חנינא בן עקיבא דאמר לא אסרו אלא בירדן ובספינה, וכמעשה שהיה. מפורש ביבמות פרק האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, מעשה באחד שהיה מעביר מי חטאת ואפר חטאת בירדן ובספינה ונמצא כזית מת תחוב בקרקעיתה של ספינה, באותה שעה אמרו לא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת ויעבירם בירדן ובספינה. [וצריך לעיין] התם כדי שיתבורר לן השמועה היטב. קי"ל סנדל המסומר, לחזק אסור לנוי מותר, כרב יהודה אמר שמואל, דהא דייקי אשמעתיה לאוקומה, דאמרינן וכמה לנוי דשרי. ר' יוחנן אמר ב' מכאן וב' מכאן וא' בתרסיותיו, ר' חנינא אמר ג' מכאן וג' מכאן וא' בתרסיותיו. וכר' חנינא קי"ל, דר' יוחנן לגבי ר' חנינא תלמיד הוא. והא דאמר ליה איפה לרבה בר בר חנה אתון תלמידי דר' יוחנן, אתון עבידו כר' יוחנן, לאו משום דהלכה כר' יוחנן אלא משום דבאתריה דר' יוחנן ביותר מחמש נהגו בו איסור, ודברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם. ולר' אמי נמי קם ליה כר' חנינא דשבע מותר. והא דקתני ר' מתיר עד י"ג, בנוטה הוא, וכגון שניטל עקיבו ולדברי הכל. ור' חייא מתיר בה הרבה. בסורא אמרו כ"ב, בפומבדיתא אמרי כ"ד. תפרו לסנדל מבפנים שרי משום דהוי ליה מנעל, ואסנדל גזרו רבנן, אמנעל לא גזרו. כמין כלבוס מותר. אמר רב ששת חיפהו כולו במסמרים כדי שלא יהא קרקע אוכל ממנו מותר. תניא כוותיה דרב ששת לא יצא האיש בסנדל מסומר ולא יטייל בו מבית לבית כו'. ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה. ירושלמי אמר ר' בא מפני חשד שלא יאמרו איש פלוני נפסק סנדלו ותלאו בבית שחיו.

מסורת הש"ם

א) ביצה יד:, ב) רש"ל מ"ג, ג) [במשנה ליתא], ד) בכ"י חנינא בן עקביא, ה) [תוס' פרה פ"ח] יבמות קטו: חגיגה כב., ו) לקמן קכד. קלו: מגילה ז: ביצה כח. לז: [תוספ' דמגילה פ"א], ז) כה.,

ח) [תוספ' פ"ה ותוספ' יומא פ"ד], ט) [שם ע"ש], י) [כריתות ט. יש"נ], כ) [חגיגה כב.], ל) [סנהדרין יז:], מ) [דף כ.], נ) [וע"ע תוס' עירובין ג. ד"ה עד ותוס' יומא כב. ד"ה שתים ותוס' סוכה ב: ד"ה עד ותוס' כתובות נז. ד"ה שתים ודף ס. ד"ה רבי יהושע ותוס' ב"מ ע"ט: ד"ה השתא ותוס' נדה לו: ד"ה ארבעים,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה רב אשי ולא: (ב) שם מלמעלה מותר עשאו כמין טס כצ"ל ותיבות כמין כלבוס או נמחק:

◆

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ואפי' לר"ח בן עקביא וכו' ונטמאו. עי' זבחים כג ע"א תוס' ד"ה מי חטאת:

◆

לעזי רש"י

שול"א. סוליה.
אינפייני"א. פנת (העור העליון של הנעל).
פורדרי"ן [פורדי"ן]. מרופד.
טינפיילו"ן. קרס דו-חודי.

◆

מוסף רש"י

משלחין כלים. בגדים (ביצה יד:). אין בין יו"ט לשבת. להיות מותר לכתחילה ביו"ט מה שאסור בשבת, אבל לענין עונשין יש הרבה, שזה בסקילה וזה חייב בלאו גרידא (מגילה ז:).

א) מדברי רבינו נראה שהיה גורס בעי מיניה רב הונא מרב אשי וכו'.